

ET PAR ORD OM JOHANNES FORFØRERENS
DAGBOG OM FORFØRELSEN AF
CORDELIA WAHL

*Under æstetikens himmel er alt let,
smukt, flygtigt, når etikken kommer
med, bliver alt hårdt, kantet og
uendeligt kedsommeligt.*

Fremdeles er i disse dage, ligesom et lyn fra en klar himmel, et monstrum af en bog pludselig slået ned i vor læseverden, skrev forfatteren og kritikeren Johan Ludvig Heiberg (1791-1860), da Søren Kierkegaards “Enten-Eller”, som “Forførelsens Dagbog” er en del af, udkom i februar 1843.

Det er nærmest med hensyn til volumen, at bogen må kaldes et monstrum, fortsætter Johan Ludvig Heiberg sin karakteristik af det omfangsrige tobindsværk, der regnes for Søren Kierkegaards hovedværk.

Samlet fylder “Enten-Eller” 830 sider og er skrevet (efter bruddet med Regine Olsen) af den da 29-årige Kierkegaard på 11 måneder, dels i København og dels i Berlin hvor han ved årsskiftet 1841/1842 opholdt sig i cirka 4½ måned.

Søren Kierkegaard havde ikke, udover nogle notater og et par af de korte tekster, aforismer – eller, som Søren Kierkegaard kalder dem, “Diapsalmata” – der indleder “Enten-Eller”, gjort noget større forarbejde til denne litterære kraftpræstation, hvis andet bind i øvrigt blev skrevet først.

Søren Kierkegaard (1813-1855) havde, som det fremgår af en stor del af de 43 værker han i sit korte liv nåede at skrive, en trang til litterær maskering, hvilket fik forfatteren og kritikeren Peter Ludvig Møller (1814-1865) til at kalde ham for filosofen med de mange dæknavne, de mange pseudonymer.

En del af disse dæknavne møder vi i “Enten-Eller”. Udgiveren og redaktøren af “Enten-Eller” kalder Kierkegaard for Victor Eremita. I sit forord skriver Victor Eremita, hvordan han, i et skjult rum i et chatol, som han har købt hos en marskandiser, fandt to stakke papirer, som han redigerede således, at de udgør henholdsvis bind et og bind to af “Enten-Eller”.

Forfatteren til bind to af “Enten-Eller” kalder Søren Kierkegaard for assessor Vilhelm, eller B, mens første bind har to pseudonyme figurer, nemlig A og Johannes, hvor A er redaktør af første bind, og Johannes er forfatter til “Forførerens Dagbog”.

I forordet til “Enten-eller” fortæller Victor Eremita, hvordan han mellem A’s papirer, i det førnævnte chatol, fandt “Forførerens Dagbog” fuldt færdigredigeret og med forord af A. Og i dette forord til “Forførerens Dagbog” fortæller A, hvordan han under et besøg hos (vennen) Johannes fik øje på et hæfte med titlen “Fortløbende optegnelser nr. 4”, der lå i en åben skuffe. A blev nysgerrig, bladrede i hæftet og opdagede, at det var en dagbogsberetning om en forførelse af en fælles bekendt, nemlig den unge pige Cordelia Wahl.

I hast skriver A dagbogen af. Han kontakter Cordelia Wahl. Hun giver ham Johannes’ breve til hende, samt nogle breve hun efter forførelsen havde skrevet til Johannes, men havde fået uåbnet tilbage.

Cordelia Wahl modtog omkring 30 breve fra Johannes, og dem fletter A ind i redigeringen af Johannes Forførerens Dagbog. Og i hans forord til dagbogen gengiver A Cordelia Wahls tre ubesvarede breve til Johannes.

Johannes er i “Forførerens Dagbog” skildret som en enlig cigar- og piberygende, afslappet klædt mand. Han er i midten af trediverne, intellektuel, han har udover antikkens myter og “Bibelen” læst erotiske skrifter som Ovids “Elskovskunsten” og Platons “Faidros”.

Vi ved, at han har en tjener, men ellers ved vi intet om hans arbejde eller boligforhold.

Johannes er æstetiker, et nydelsesmenneske, der har den fri naturs gud, jomfruen Diana, som ideal. Unge jomfruer er målet for hans jagt, eller som det står i "Forførerens Dagbog" med et citat fra Leporellos listearie fra Mozarts opera "Don Giovanni": "Den friske unge pige".

Mozarts Don Juan og Johannes er for Søren Kierkegaard to forskellige forførrer typer. Hvor Mozarts Don Juan, som det fremgår af listearien og handlingen i operaen i øvrigt, hans møde med Donna Anna, Donna Elvira, Zerlina og bønderpigerne, er en forfører, der favner bredt i sit valg af kvinder, så er Johannes mere selektiv: Det skal være unge kvinder.

Hvor Don Juan tager de unge kvinder med i den strøm af kvinder, han forfører, og nyder den ekstraoplevelse, det er, så er det kun denne særlige erotiske oplevelse med unge kvinder, der interesserer Johannes.

Det er kun på erotikkens "spids" det er værd at være, for "en næste gang", med en (nu) tidligere jomfru, er blot svaghed og vane, eller som han, efter forførelsen af Cordelia Wahl, skriver i sin dagbog: "Hun har tabt duften".